

[16] me4 eu
eu4 me porezi
ja za evropu, evropa za mene

Ministarstvo vanjskih poslova
i evropskih integracija
Cmre Gore

Kontakt: Kancelarija glavnog pregovarača:
tel: +382 (0)20 225-568; +382 (0)20 246-264
e-mail: kgp@mfa.gov.me; web sajt: <http://www.mvpei.gov.me/>

Unutar Unije ne postoji obaveza usklađivanja svih vrsta poreza, a poreska harmonizacija se postiže kroz koordinaciju poreskih sistema država članica EU, s ciljem izbjegavanja nacionalnih poreskih mjera koje mogu negativno uticati na funkcionisanje unutrašnjeg tržišta EU. Svaka država članica ima pravo da zadrži vlastiti poreski sistem, pa čak i da uvodi nove poreske oblike, uz obavezu da neke njihove djelove (poresku stopu, osnovicu i sl.) uskladi s evropskim propisima. Prihodi od poreza, kao prihodi države, od velikog su značaja prilikom kreiranja državnog budžeta i preuzimanja strateških obaveza države u rešavanju određenih ekonomskih i socijalnih problema.

Države članice jednoglasno odlučuju o pitanjima iz područja oporezivanja, što dodatno čuva njihovu nacionalnu autonomiju.

INDIREKTNI POREZI – U NADLEŽNOSTI EVROPSKE UNIJE

Indirektni porezi su porezi koji se naplaćuju u vezi sa radnjama proizvodnje, potrošnje ili razmjene dobara.

Indirektni porezi odnose se na porez na dodatu vrijednosti (PDV) i akcize na duvanske proizvode, alkohol, energente i električnu energiju, koji neposredno utiču na slobodno kretanje robe i slobodu pružanja usluga. Stoga je potrebno usklađivanje na nivou EU, jer promjene i razlike u PDV-u ili akcizama za navedene proizvode mogu lako narušiti tržišnu konkurenciju.

Porez na dodatu vrijednost (PDV) uveden je 1970. godine kao opšti porez na potrošnju, primjenjiv na sve faze proizvodnje i distribucije dobara i usluga. Minimalna stopa PDV-a u EU iznosi 15 % i važi za većinu roba i usluga. Razlike postoje među pojedinim državama članicama i kreću se od 15 % u Luksemburgu, Kipru (17%) i Malti (18%), preko stope od 19% u Njemačkoj, do najviših stopa od 25 % u Danskoj i 27 % u Mađarskoj.

Stope niže od prosjeka dopuštene su za proizvode i usluge koji nisu konkurentni proizvodima i uslugama iz drugih država članica, kao što su npr. lijekovi i sl. Porezi i pravna tekovina EU koji se odnose na akcize obuhvataju propise s ciljem usklađivanja za tri kategorije proizvoda: duvanski proizvodi, alkoholna pića i energenti. Navedeni propisi, između ostalog, određuju minimalne stope poreza za svaku vrstu proizvoda. Minimalne poreske stope za gorivo, prirodni plin, struju i ugalj su u interesu poštene konkurencije i predstavljaju sredstvo za podsticanje uštede energije kao i za korišćenje ekološki prihvatljivih goriva. Ipak, propisi na nivou EU dovoljno su fleksibilni da omoguće posebne nacionalne okolnosti. Države članice mogu odrediti posebne poreze i na druge kategorije proizvoda čija primjena ne smije stvarati prepreke slobodnom kretanju robe izvan teritorije te države.

DIREKTNI POREZI – U NADLEŽNOSTI DRŽAVA ČLANICA

Direktni porezi su porezi koji terete privrednu sposobnost obveznika pogađajući neposredno (direktno) njegovo bogatstvo ili prihode. U direktne poreze se svrstavaju porezi na prihode, odnosno dohodak, porezi na imovinu i porezi na upotrebu dobara.

Većinu odredbi vezanih uz ove vrste poreza države članice određuju same, poštujući četiri slobode iz Ugovora o Evropskoj zajednici (slobodu kretanja roba, usluga, osoba i kapitala).

Pravna tekovina Evropske unije na polju direktnih poreza odnosi se uglavnom na poreze na dobit (koje plaćaju preduzeća). Cilj EU je sprečavanje štetne poreske konkurencije između država članica i podupiranje načela slobodnog kretanja kapitala. Nepostojanje ovih pravila u prošlosti je dovelo do davanja pretjeranih poreskih podsticaja u pojedinim državama članicama, s ciljem privlačenja stranih ulaganja, često na račun drugih država EU u kojima je ulaganje bilo ekonomski opravdanije. U svrhu uklanjanja štetnih poreskih mjera države članice se obavezuju Kodeksom ponašanja pri oporezivanju poslovanja. Zajedničkim pravilima EU osigurava usklađenost poreskih stopa za prekogranična plaćanja kamata, autorskih prava kao i za prekograničnu prodaju robe i usluga unutar preduzeća (takozvane transferne cijene).

PROMJENE ZA CRNU GORU

Crna Gora do pristupanja Evropskoj uniji mora uspostaviti sistem razmjene informacija o PDV-u između nadležnih organa, koji omogućava da se među državama članicama putem zajedničke informatičke mreže razmjenjuju podaci o PDV-u, odnosno da te podatke može dobiti bilo koja članica Unije, njene poreske uprave, kao i poreski obveznici. Takođe, potrebno je obezbijediti nadzor kretanja akcizne robe, odnosno njeno elektronsko praćenje, posebno u situacijama kada je odloženo plaćanje akcize i razmjenu informacija između nadležnih organa država članica.

Sistem razmjene informacija između nadležnih organa država članica mora se obezbijediti i za direktne poreze.